

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ НОВА ВАРОШ

РОК ЗА РЕКЛАМАЦИЈУ 10 ДАНА

БРОЈ 5. НОВА ВАРОШ, 26. МАРТ 2018. ГОДИНЕ

На основу члана 72. Статута општине Нова Варош ("Службени лист општине Нова Варош", бр.10/2008, 9/2012 и 16/2015), разматрајући предлог Програма коришћења средстава буџетског фонда за заштиту животне средине општине Нова Варош за 2018.годину, Општинско веће на седници одржаној 23.03.2018.године, донело је следећи

О Д Л У К У О УСВАЈАЊУ ПРОГРАМА КОРИШЋЕЊА СРЕДСТАВА БУЏЕТСКОГ ФОНДА ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ОПШТИНЕ НОВА ВАРОШ ЗА 2018.ГОДИНУ

Члан 1.

Усваја се Програм коришћења средстава буџетског фонда за заштиту животне средине општине Нова Варош за 2018.годину.

Члан 2.

Саставни део ове Одлуке чини и текстуални део Програма коришћења средстава буџетског фонда за заштиту животне средине општине Нова Варош за 2018.годину.

Члан 3.

Ову Одлуку са текстуалним делом Програма коришћења средстава буџетског фонда за заштиту животне средине општине Нова Варош за 2018.годину, објавити у "Службеном листу општине Нова Варош".

Члан 4.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу општине Нова Варош".

ОПШТИНСКО ВЕЋЕ ОПШТИНЕ НОВА ВАРОШ
Број:06-23/5/2018-03 од 23.03.2018.године

ПРЕДСЕДНИК
Општинског већа
Радосав Васиљевић, с.р.

ПРОГРАМ
КОРИШЋЕЊА СРЕДСТАВА БУЏЕТСКОГ ФОНДА ЗА
ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
ОПШТИНЕ НОВА ВАРОШ ЗА 2018. ГОДИНУ

Јануар, 2018.године

Садржај:

УВОД.....	1
1. ОПШТИНА НОВА ВАРОШ.....	2
1.1 ГЕОСТРАТЕШКИ ПОЛОЖАЈ.....	2
1.2 ОСНОВНИ ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ.....	4
1.3 ЗАШТИЋЕНА ПОДРУЧЈА И БИОДИВЕРЗИТЕТ.....	5
1.3.1 Специјални резерват природе "Увац".....	5
1.3.2 Планина Златар.....	8
1.3.3 Споменик природе "Пећина Буковик".....	8
1.3.4 Споменик природе "Црни бор - Лира".....	8
1.3.5 Споменик природе стабло бора Мунике.....	8
1.3.6 Предео нарочите природне лепоте "Парк шума Ивље".....	9
2. ЧИНИОЦИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	10
2.1 ПРЕДЕО И ЕКОСИСТЕМ.....	10
2.2 КЛИМА И КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ.....	10
2.3 ВОДЕ.....	11
2.3.1 Водоснабдевање и канализациона инфраструктура.....	12
2.3.2 Мониторинг површинских вода.....	12
2.3.3 Пречишћавање отпадних вода.....	12
2.4 ВАЗДУХ.....	12
2.5 ЗЕМЉИШТЕ.....	13
2.6 ЗЕЛЕНИЛО И ЗЕЛЕНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	14
2.7 ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ.....	14
3. ФАКТОРИ РИЗИКА ПО ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.....	16
3.1 Бука.....	16
3.2 Отпад.....	16
3.3 Отпадне воде.....	17
3.4 Јонизујуће и нејонизујуће зрачење.....	17
3.5 Хемикалије и хемијски удеси.....	17
3.6 Биохазард и зоохигијена.....	17
3.7 Елементарне непогоде и катастрофе.....	18
4. ПРАВНИ И СТРАТЕШКИ ОКВИР.....	19
5. ПЛАНИРАНА СРЕДСТВА ФОНДА ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	24
5.1.1 Заштита ваздуха (набавка филтера).....	25
5.1.2 Заштита вода (чишћење приобаља).....	25

5.2	Управљање отпадом и проширење обухвата у прикупљању комуналног отпада на територији ОНВ, санација депонија, уклањање дивљих депонија и одношење смећа за територије МЗ-а.....	25
5.2.1	Примарна селекција	26
5.2.2	Опремање пунктова за прихват отпада из сеоских домаћинстава	26
5.2.3	Прикупљање отпада на сеоском подручју.....	27
5.3	Набавка садница, цвећа и др. за уређење јавних зелених и рекреативних површина	27
5.4	Конкурси за пројекте и програме из области заштите и унапређења животне средине и сарадња са васпитно-образовним установама, удружењима грађана и невладиним организацијама, пропагандне активности, учешће на стручним семинарима и сајмовима ...	27
5.5	Промотивне активности (услуге штампања промотивних материјала).....	27

УВОД

Стратегијом одрживог развоја општине Нова Варош за период од 2010-2020. године заштита животне средине, између осталих, дефинисана је као један од приоритетних циљева развоја општине. Такође, општина Нова Варош је 2009. године, у оквиру Општинске управе основала Одељење за привреду и локално економски развој. Стручни сарадници из овог одељења су у сарадњи са координатором радне групе за заштиту животне средине израдили први Пограм заштите и унапређења животне средине општине Нова Варош.

У складу са чланом 100. став 5. Закона о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11) Општинско веће општине Нова Варош је на седници, одржаној 17.11.2009. године, донело Одлуку о оснивању буџетског фонда за заштиту животне средине општине Нова Варош.

Планирани приходи буџетског фонда за заштиту животне средине општине Нова Варош у 2018. години износе **7.000.000,00** динара.

Средства буџетског фонда се обезбеђују из:

- средстава из прихода обезбеђених у оквиру буџета општине за текућу годину (регистрација моторних возила на територији општине - Нова Варош 40 % приход општине Нова Варош, 60% приход буџета Републике Србије, дела наменских средстава остварених по основу накнада из члана 84., 85., 85а. и 87. Закона о заштити животне средине),

-прихода остварених на основу међународне, регионалне и локалне сарадње и сарадње са републичким органима на програмима, пројектима и другим активностима у области заштите животне средине и енергетске ефикасности,

-прилога, донација, поклона и помоћи,

-средстава остварених на конкурсима (домаћим и иностраним) за програме и пројекте,

- пренета средства из претходне године и

-других извора у складу са Законом.

1. ОПШТИНА НОВА ВАРОШ

1.1 ГЕОСТРАТЕШКИ ПОЛОЖАЈ

-Положај - Југозападна Србија, Златиборски округ

-Површина: 580km² - 60,5 % пољопривредно земљиште, 39,5% друго

-Надморска висина: 436-1.626m

Нова Варош се налази на магистралном путу М-21, на пола пута од Београда до Јадранског мора. Сва насељена места у општини Нова Варош су повезана путном мрежом са центрима месних заједица, а потом и градом (60km регионалних путева и 197km локалних путева). Мрежа некатегорисаних путева је дужине преко 300km.

Југозападном страном Нове Вароши, уз долину реке Лим, пролази пруга Београд - Бар. За потребе општине Нова Варош, њених грађана и привреде, изграђена је железничка станица Бистрица која је од града удаљена 16km.

Када је у питању друмски саобраћај, Нова Варош је удаљена:

- 260km од Београда (главни град)
- 45km од границе са Босном
- 60km од границе са Црном Гором

- 195km од Подгорице (главни град Црне Горе)
- 84km од аеродрома Поникве (Ужице)
- 121km од Чачка (Ауто-пут Е 763)

Превоз:

- Главни и регионални путеви: М 21 Београд – Јадран, ауто пут Е-763 (121km удаљеност од Чачка)
- Железница: Београд – Бар (16km-удаљеност локалне станице)
- Аеродром: Ужице (60km) и Београд (260km)

Тржиште:

- Златиборски округ: 285.000 потрошача
- Србија: 7,5 мил потрошача.
- Србија, Црна Гора, Босна: 12.5 мил.потрошача

Тржиште слободне трговине:

- (СЕЕ и Руска федефација): 210 мил. потрошача укупно

1.2 ОСНОВНИ ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Према попису становништва из 2011.године општина има 16.638 становника и простире се на површини од 581,47km².

Број становника између два Пописа (2011-2002) је мањи за 20,1%. Просечна старост нововарошана је 44,8 година. Најбројније становништво је у старосној групи 45-65 година – 33,5%.

Представљена је са 33 насеља која чине 13 месних заједница (1 градска и 12 сеоских). Просечна густина насељености је 29 становника/ km².

1.3 ЗАШТИЋЕНА ПОДРУЧЈА И БИОДИВЕРЗИТЕТ

1.3.1 Специјални резерват природе "Увац"

Специјални резерват природе "Увац" је природно добро од изузетног значаја, тј. природно добро I категорије. Налази се у југозападној Србији у оквиру Старовлашко – рашке висије. Окружен је планинама Златар, Муртеница, Чемерница, Јавор и Јадовник и захвата површину од 7543 ha. Око 2/3 резервата се налази на територији општине Нова Варош, док се 1/3 налази на територији општине Сјеница. Минимална надморска висина резервата је 760 m, а максимална 1322 m.

Централну морфолошку целину резервата представља кањонска долина реке Увац са долинама њених притока. Воде реке Увац, дубоко су усекле своје корито у кречњачке стене и формирале сужене клисурасто – кањонске долине са високим, стрмим кречњачким литицама. Просечна дубина долина је између 200 и 300 m, а максимална до 350 m.

Посебна вредност кањонских делова долине су укљештени меандри. Ртови меандара у околини села Лопиже имају релативну висину од око 100 m. Меандри Увца су већ препознатљива слика из југозападне, али и целе Србије – реално је очекивати да ће их, у годинама које следе, посетити бројни туристи из целог света.

Околина је са бројним крашким облицим рељефа: крашке површи, увале, вртаче, окапине, пећине и јаме.

Пећине су бројне и по величини варирају од поткапина до једног од највећих до сада познатих пећинских система у Србији, а то је Ушачки пећински систем чија дужина до сада истражених канала износи 6.185 m. Ушачки пећински систем се састоји од две пећине – Ушачке и Ледене, као и јаме Бездана која их спаја. Вредно је истаћи и друге пећине као што су: Тубића пећина, пећина Дуруља, Баждарска пећина... Све ове пећине одликује богатство пећинског накита таложеног из прокапних вода у виду сталактита, сталагмита, стубова, драперија, стакластих иглица...

Специјални резерват природе "Увац" издваја присуство око 130 врста птица. У најзначајније спада белоглави суп (*Gyps fulvus*) – једна од две преостале врсте лешинара које се данас гнезде на подручју Србије.

Белоглави суп је врста орла лешинара, импозантне величине, распона крила и до 3 метра што га чини моћним летачем чији лет су истраживали и научници - аеронаутичари и примењивали при конструкцији летелица. Његова улога у ланцу исхране у екосистему је јединствена и незаменљива - искључива храна су му угинуле животиње, чиме спречава ширење зараза и на тај начин спроводи "природну рециклажу".

Ова ретка врста након Другог светског рата је била пред изумирањем. Захваљујући ентузијазму локалног становништва и орнитолога Биолошког института из Београда и проглашењем Специјалног резервата природе "Клисуре реке Увац", 1971. године од стране ресорних министарстава, белоглави супови су сачувани од потпуног изумирања. Бројност белоглавих супова се до данас повећала на око 450-500 јединки (у кањону Увца и кањону реке Милешевке). Тако је колонија ове јединствене врсте птица постала највећа на Балкану и једна од највећих у Европи.

Вредно је и значајно истаћи чињеницу да су се на подручје резервата у претходних неколико године вратиле још две врсте орлова лешинара које су некада настањивале ово подручје. Реч је о црном лешинару ("суп старешина" – *Aegypius monachus*) и белој кањи (*Neophron percnopterus*).

Поред наведених лешинара (белоглави суп, црни лешинар, бела кања), подручје Увца и околине у прошлости је насељавао још један лешинар – орао брадан ("костоберина" – *Gypaetus barbatus*).

Специјални резерват природе "Увац" је једно од ретких гнездилишта великог ронца (*Mergus merganser*) на подручју Србије, као и подручје где је забележена највећа популација ове ретке врсте птице на Балкану. Подручје резервата насељавају и орао белорепан, сури орао, орао мишар, орао змијар, као и бројне врсте јастребова и сова, али и других птица ...

Поред великог богатства орнитофауне, значајно је и присуство ретких и угрожених врста сисара и друге фауне, попут вука, медведа, дивљих свиња, лисица, зечева, јазаваца, куна...

Присуство чисте воде водотока и акумулација, станишта су **24 врсте риба**, а њихови поједини делови су и природна плодишта младице, поточне пастрмке, језерске пастрмке, златовчице, смуђа, клена, скобаља, поточне мрене...

Од 219 регистрованих таксона флоре, 3 врсте су од међународног значаја, 3 на Црвеној листи флоре, 25 таксона је под контролом сакупљања, коришћења и промета, а преко 50 врста има лековита својства. Разноликост нетакнутих станишта, присуство ендемичних, реликтних и угрожених биљних и животињских врста, од посебног су значаја за очување биодиверзитета и геодиверзитета, а самим тим развој и промоцију туристичких потенцијала резервата, али и златарског краја у целини.

1.3.2 Планина Златар

Планина Златар је најлепша у низу невероватно лепих планина које красе предивне пределе југозападне Србије. Највиши врх је Голо брдо са надморском висином од 1627 m. „Златна планина“ је ушукана између река Лима, Увца, Милешевке и Бистрице.

На малом простору, од око 600 km² природа је била издашна те је становницима подарила све. Богатство воде, чист ваздух, раскошне четинарске шуме и непрегледне пашњаке. литицама Увца.

Уредбом Владе Републике Србије, Златар је 2006. године прогласен ваздушном бањом. Ова планина са највише сунчаних дана годишње, права је “фабрика” црвених крвних зрнаца и изузетно погодна за развој спортског, рекреативног, здравственог, ловног и сеоског туризма.

1.3.3 Споменик природе "Пећина Буковик"

Налази се у катастарској општини Љепојевићи у Новој Вароши. Проглашена је за заштићено природно добро 1975. године.

1.3.4 Споменик природе "Црни бор - Лира"

Проглашен за заштићено природно добро 2002. године, а налази се у селу Драглица.

1.3.5 Споменик природе стабло бора Мунике

Проглашен за заштићено природно добро 1971. године, а налази се у селу Сеништа.

1.3.6 Предео нарочите природне лепоте "Парк шума Ивље"

Простире се на 65ha површине у Дрмановићима, проглашен је заштићеним подручјем 1958. године од стране Завода за заштиту природе (ЗЗП) и научно проучавање природних реткости (НППР).

Биодиверзитет на територији општине Нова Варош је релативно очуван. Антропогени притисак се огледа у експлоатацији шума и сакупљању самониклог биља. Ово подручје може се сврстати у средњеевропски флористички регион, односно илирски флористички подрегион.

У шумској вегетацији доминирају четинари: смрека (*Picea excelsa*), јела (*Abies alba*), бели бор (*Pinus silvestris*), црни бор (*Pinus nigra*). Од лишћара присутни су: буква (*Fagus moesiaca*), храст китњак (*Quercus petraea*), цер (*Quercus cerris*), граб (*Carpinus betulus*).

2. ЧИНИОЦИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

2.1 ПРЕДЕО И ЕКОСИСТЕМ

Општина Нова Варош налази се у југозападном делу Србије и централном делу Златиборске области. Граничи се са општинама Сјеница, Пријепоље, Прибој, Чајетина и Ариље које припадају Златиборској области и општином Ивањица која припада Моравичкој области. Одстојање од најсеверније до најјужније тачке износи 47 km, а између најисточније и најзападније тачке 44 km. Са површином од 584 km², смештена је на средини магистралног пута Београд-Бар.

Територија општине има изразито планински карактер, са просечном надморском висином близу 1.000 m. Најнижа надморска висина је на обали реке Лим (436 m), док је највећа на планини Златар (Голо брдо – 1626 m). Припада североисточној периферији Динарског планинског система, односно Старовлашко-рашкој висији, која се простире од Сјеничке котлине према југоистоку до реке Ибар.

У рељефу доминирају простране висоравни, благо нагнуте површи, са којих се дижу заобљени врхови са пар кречњачких стрмих и оштрих висова. Овај крај рашчлањен је рекама и језерима, међу којима су највеће Лим (Потпећко језеро) и њена десна притока Увац (Увачко, Златарско и Радоињско језеро). Виши делови висоравни и планина обрасли су шумама, испресецаним ливадама и пашњацима. Оголела и крашка подручја су присутна у мањој мери. Територија општине Нова Варош оивичена је планинским венцима Златара, Голије, Јавора, Чемернице, Мучња, Муртенице и Златибора.

2.2 КЛИМА И КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ

Клима подручја града Нове Вароши може се окарактерисати као умерено-планинска клима. Средњи годишњи број дана са облачношћу већом од 8 (тмурни дани) износи 112,4. Знатно је већи број тмурних него ведрих дана, што је пропорционално средњој годишњој облачности.

Присутан је позитиван тренд годишњих сума падавина на Златару. Годишње количине падавина су 754 mm, док је примарни максимум падавина у мају и износи 98,3 mm а секундарни максимум у новембру 65,4 mm. Примарни минимум је у јануару (41,8 mm), док је секундарни минимум у августу и износи 54,0 mm. Број дана са снежним покривачем у току године износи 96,2. Најдуже трајање снежног покривача је у јануару месецу.

Карактеристичан правац доминантних ветрова јесте југоисточни (174 %) и активан је током целе године. Велику частину имају југозападни (152 %) и североисточни ветар (148 %), док је ветар из јужног правца осетно најнеактивнији (44 %). Велику частину има и северни ветар (142%). Осунчаност током године износи око 2.000 сати, што је изразита климатска повољност.

2.3 ВОДЕ

Површинске воде у Новој Вароши припадају Дринском сливу. Главну хидрографску мрежу општине Нова Варош представљају реке Увац и Бистрица са својим притокама десне притоке су: Кладничка река, Вршевина, Тисовица, Бела река, Шупљица, Негбинска река, Сенички поток, Ресничка река, Поток Прскала, Ћоски поток, Тустути поток, Доброселачка река, река Грижа и леве притоке: Вељушница, Мићораца, Злошница, Дубоки поток, Вранешки поток, Пјански поток, Рикача, Ловнички поток, Јабучки поток, Сурдуп поток, Трначки поток, Брзена река.

Река Увац је највећа притока Лима. Слив реке Увац је површине 1.334 km^2 , а дужине тока 115 km . Извориште Увца налази се на источном делу слива реке Дрине. Просечни протицај реке Увац на месту бране Увац је око $12 \text{ m}^3/\text{s}$ а на месту бране Радоиња око $13 \text{ m}^3/\text{s}$. Река Увац је велике хидроенергетске снаге, три пута преграђена, посебних пејзажних вредности. Када је 1979. године Увац преграђен, а узводно од Кокиног Брода изграђена ХЕ "Увац", истоимена река је потпуно искоришћена у енергетском смислу. Увац је висококвалитетно извориште и природни ресурс од 500 милиона m^3 пијаће воде. Лепоти и благотворном дејству амбијента доприносе и бројни водотоци са стеновитим коритима и стрмим нагибима погодни за спортски риболов и рекреацију.

Река Лим протиче кроз врло мали део територије Општине Нова Варош, у зони хидроцентрале „Бистрица“.

Трудовачка река која настаје на изворишту Ђурчића врела и мањи потоци који се уливају у реку Тисовицу и припадају Дринском сливу.

Река Бистрица са притокама: Варошки поток, Ригина вода, Власински поток, Љешки поток, Речица (десне притоке) и Златарска река, Радовића врело, Црно врело (леве притоке). Бистрица настаје од Варошке и Златарске реке које се састају испод Хоџине стене, на надморској висини од 442 m , са укупним падом од 348 m и просечним падом од $3,16 \%$.

Река Рикача, која у сушним периодима нема тока, приликом интензивног топљења снега и изузетно јаким падавина плави део земљишта поред реке.

Увачко језеро на 988 m n.v. , са количином воде од 213 милиона m^3 , површине $5,7 \text{ km}^2$, максималне дубине од 108 m . Налази се у живописним стеновитим кланцима корита реке Увац и њених притока. Настало је преграђивањем Увца у селу Акмачићи. Брана је дуга 160 m и висока 110 m . Намена акумулације је за енергетику, оплемењавање малих вода, снабдевање насеља водом, рибарство и туризам и рекреацију. Највише и најузводније језеро на сливу реке Увац, дужине 25 km , а 13 km пловног пута на делу општине Нова Варош. Увачко језеро се налази у оквиру Специјалног резервата природе "Увац" и под старатељством је Фонда за заштиту птица грабљивица - "Белоглави суп".

Златарско језеро је једно од највећих у Србији, настало изградњом бране на Увцу код Кокиног брода 70-их година 20. века, на надморској висини од 888 m , површине је $7,25 \text{ km}^2$, а дужине 27 km . Максимална дубина воде је 75 m . Брана хидроелектране Кокин брод је висока 83 m и дугачка 1.264 m и представља највећу земљану брану изграђену у Европи. На језеру су забележене честе осцилације водостаја, односно померање обалске линије због постојања бране, а ниво језера варира и до 45 m . Језеро представља 15 km директног пловног

пута до испод ХЕ "Увац". У законској је надлежности СРП „Увац“, са седиштем у Новој Вароши. Надлежности су обрађене у посебном поглављу на основу Уредбе Владе Републике Србије.

Радоињско језеро је најнизоводније језеро, дужине око 11 km, површине 0,55 km², максималне дубине воде 30 m, обалска линија језера од 22 km. Смештено на 805 m надморске висине, у клисури на тешко приступачном простору, укљештено између кречњачких обала. Вода језера се користи за производњу електричне енергије у хидроелектрани "Бистрица" и делом за енергетске потребе ХЕ "Потпећ". Брана је висока 40 m и дуга 150 m.

2.3.1 Водоснабдевање и канализациона инфраструктура

Упркос богатом водном потенцијалу у општини, у Новој Вароши је удео домаћинства са сигурним приступом води за пиће значајно мањи у односу на просек Републике Србије.

Насеље Нова Варош има шест извора воде, и сви су повезани са централним градским водоводом. Укупна дужина градског водовода је 52,48 km. Водоводни прикључци покривају насељено место Нова Варош, део туристичке зоне Златара и део села Дрмановићи. Одређен број села, односно домаћинства, користи локалне, сеоске, водоводе. Налазе се у месним заједницама Радоиња, Вранеша, Акмачићи... Ови водоводи нису приказани у статистичким подацима и њима не управља ЈП.Управљање сеоским водоводима је недовољно добро регулисано (нпр. нема хлорисања воде). Не постоје званични подаци о броју домаћинства која користе сеоске водоводе.

2.3.2 Мониторинг површинских вода

На територији општине Нова Варош упркос богатом хидропотенцијалу нема мерења квалитета површинских вода.

2.3.3 Пречишћавање отпадних вода

У општини не постоји систем за пречишћавање отпадних вода. Отпадне воде са територије општине Нова Варош се не пречишћавају већ се путем колектора испуштају у Варошку реку тј. реку Бистрицу. У општини није урађен катастар загађивача, али је број предузећа која имају обавезу да ураде процену утицаја на животну средину релативно мали. Канализациона мрежа покрива 2.514 домаћинства и 330 правних лица. Укупна дужина примарне фекалне канализације је 10 km, а кишне 5km. Сеоска домаћинства немају канализациону мрежу.

Највећи потенцијални загађивачи водотокова су канализација (комплетно се излива у реку Бистрицу) и пољопривреда. У Новој Вароши нема развијене индустрије и она не представља значајнији извор загађења. Потенцијална опасност може бити неконтролисани развој туризма.

2.4 ВАЗДУХ

Генерално посматрано квалитет ваздуха у општини Нова Варош је добар, што потврђује и чињеница да је подручје општине Нова Варош Уредбом Владе Републике Србије проглашено Ваздушном бањом.

Мониторинг емисије издувних гасова из котларница за даљинско грејање врши „Енергија Златар“ д.о.о. у сарадњи са овлашћеним фирмама за контролу квалитета ваздуха.

2.5 ЗЕМЉИШТЕ

Земљиште је значајан елемент природне средине и важан природни ресурс. Територија општине Нова Варош је сиромашна земљишним потенцијалом, јер је природна средина и антропогена делатност неповољна за његово формирање и одржање. Стрми нагиби онемогућавају дужу задржавање разореног супстрата и погодују ерозији. Томе у великој мери доприносе и падавине које изазивају испирање и одношење земљишта. Најквалитетнија земљишта у општини, потиснута су формирањем насеља и водених акумулација. Ипак, на територији општине може се уочити више врста земљишта.

Планинска црница се образује на тврдим кречњацима, у највишим деловима кречњачких масива, Муртенице, Тикве, Оштрика, Китоње и Козомора и на површима Каменице и Клак-Радоиње. То су плитка земљишта и њихова производна вредност је мала.

Гајњаче се образују на иловастим речним терасама, Лима, Увца и њихових притока, на којима се развијају шуме цера и граба.

Скелетна земљишта су заступљена у брдско-планинском простору, где су мразно разоравање или речна ерозија фактори механичког разоравања подлоге. Ова земљишта су сиромашна у хранљивим материјама.

Елувијална еродирана земљишта (сирозем), формирана су на шкриљцима, доломитима и еруптивним стенама и имају највећу вредност, јер погодују развоју пољопривреде. Колувијум настаје у подножју падина и погодан је за воћњаке.

Рендзине имају велику распрострањеност и на њима се јављају церове и букове шуме.

Ранкери се јављају на силикатним стенама и на њима је развијена шумска вегетација, бора, смрче, јеле и др.

Треба рећи да је, ионако оскудно пољопривредно земљиште општине угрожено непољопривредним делатностима, стамбеним и индустријским објектима и саобраћајницама.

У структури пољопривредног земљишта преовладавају ливаде и пашњаци који заузимају 17.142 ha, односно 63,94% пољопривредног земљишта. Орнице се простиру на свега 33,37% пољопривредног земљишта. Са изузетком МЗ Радоиња и Рутоши, земљиште је ниже бонитетне класе. Брдско-планинска конфигурација терена доприноси постојању ерозија и клизишта. Изражен је процес напуштања пољопривредног земљишта услед снажних миграција из сеоских средина. У највећој мери су напуштене пашњачке површине на удаљенијим локацијама. На овим површинама је изражен процес закоровљавања и природног „пошумљавања“.

У општини нема рејонизације производње. Екстензивно сточарство је доминантно у целој општини. Устињенији поседи и мање површине су присутни у Вранешима, Радоињи, Рутошима, Дражевићима и Бистрици. У осталим селима је посед већи и укрупњенији али је квалитет земљишта лошији.

2.6 ЗЕЛЕНИЛО И ЗЕЛЕНА ИНФРАСТРУКТУРА

Највећи део укупног простора под зеленим површинама заузимају заштитно зеленило и шуме са шумским земљиштем, што указује на мало учешће паркова и рекреативних површина који су на располагању грађанима. Како би се дао детаљнији приказ поделе и пописа зелених површина града Нове Вароши, неопходно је израдити Катастар зелених површина, који подразумева све зелене површине, као што су зелени скверови, зелене површине у приобаљу, зелене површине у отвореним стамбеним блоковима, зелене површине посебне намене, јавне зелене површине у оквиру других намена, зелене површине објеката и комплекса јавних служби, зелене површине у регулацији саобраћајница, зелене површине спортских објеката и комплекса, зеленило у археолошким и споменичким комплексима, зелене површине у оквиру осталих намена, природно регулисана вегетација дуж водотокова, влажна станишта, природно регулисана вегетација на подручју пољопривреде и друго.

Програмом је предвиђено извођење операција на радовима одржавања чистоће паркова, кошења, одржавања живе ограде (шишање, плевљење и прашење) и осталог шибља, ружа, перена и цвећа, радови на замени биљног материјала на цветним површинама као и код ружа, перена, украсног биља и живица, затим редовно резивање у зимским месецима, скидање избојака у летњим месецима и замена осушених садница. Посебно се важно истиче заливање у летњем периоду за очување квалитета зеленила у зависности од временских услова.

За управљање шумама и шумским земљиштем одговорно је Јавно предузеће „Србијашуме“ (ЈП „Србијашуме“).

2.7 ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ

На територији Општине Нова Варош постоје **енергетски објекти** инсталиране снаге 162 MW (ХЕ Увац снаге 36 MW, ХЕ Кокин Брод снаге 22.5MW и ХЕ Бистрица снаге 104MW).

Енергетски потенцијали Општине Нова Варош су: водени ресурси (680 MW РХЕ Бистрица II-постоји урађен пројекат, 15-ак МХЕ капацитета 25 MW), биомаса (22. 400 ха шума или 38,6% шумовитости општине) са потенцијалом постројења од 8 MW за топлотну и 4 MW за електричну енергију, енергије ветра и сунца (претпоставка је око 15MW).

Укупна могућност је, изградња енергетских објеката инсталисане снаге око 750 MW - ЗЕЛЕНЕ ЕНЕРГИЈЕ. Ако узмемо у обзир да, због усклађивања са "директивом о великим ложиштима", Република Србија до 2018. г. мора да уклони из својих погона термокапацитета од 1.092 MW, општина Нова Варош би могла да обезбеди око 70% такве замене производње енергије.

Изузетни хидропотенцијали препознати су и за изградњу минихидроелектрана (МХЕ) на златарским рекама. Просторним планом општине Нова Варош предвиђена је изградња 20 МХЕ. Према локацијама које су просторним плановима јединица локалне самоуправе предвиђене за изградњу енергетских објеката за производњу енергије на бази водних ресурса, општина је надлежна за издавање дозвола за изградњу 6 МХЕ, док је Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине било надлежно за преосталих 14 МХЕ које су обухваћене

Просторним планом подручја посебне намене Специјалног резервата природе Увац. За сада су изграђене и стављене у погон 3 МХЕ на реци Бистрици – Речице (инсталисана снага 930 KW), Црквине (инсталисана снага 850 KW) и Нурда-електро (инсталисана снага 100 KW), док су још 3 у поступку издавања локацијских и грађевинских дозвола.

Општина Нова Варош је, тренутно, у процесу израде Студије економске одрживости изградње топлане на биомасу (дрвене сечке добијене од шумског и пиланског отпада).

Потенцијал **сунчеве енергије** на територији Општине Нова Варош је доста велики. Просечана дневна енергија глобалног зрачења за 1 m² равне површине је 3,61 kWx (средња годишња вредност) и креће се у распону од 1.3kWx зими до 5,9kWx лети. На годишњем нивоу то је просечна вредност глобалног зрачења од 1316.4kWx/m² (поређења ради, у Немачкој је то 1000kWx/m²), што је знатно изнад европског просека, са изузетно повољним сезонским распоредом.

Потенцијал **енергије ветра** је такође велики, пошто је Општина Нова Варош брдског планинско подручје на коме се сучељавају утицаји медитеранског и континенталног климатског подручја, што доводи до струјања ваздуха, погодног за изградњу ветрогенератора.

Највећа **дрвна маса** на пању и највећи годишњи запремински прираст у општини Нова Варош остварују се у шумама смрче, јеле и букве. Укупна запремина на пању у шумама ове три дрвне врсте износи 3,73 милиона m³ и у односу на укупну запремину на пању у шумама у овој општини (збирно државно и приватно власништво) то представља 60,2%. Од осталих дрвних врста по величини запремине на пању издвајају се цер и црни бор.

Са становишта биланса производње и потрошње дрвне биомасе значајна је чињеница да дрвног остатка у шуми има у одређеним количинама. Шумски дрвни остатак (ситна грађевина, овршци и др.) се након израде дрвних сортимената слаже у купе/хрпе поред пања (тзв. шумски ред). Дрвни остатак који настаје у пиланској преради дрвета транспортује се у околне фабрике брикета. Поред шумског и пиланског дрвног остатка у разматрање је потребно узети и кору као нуспроизвод која се тренутно заједно са крупним дрвним остатком продаје фабрикама за производњу плоча на бази дрвета.

У циљу стимулације експлоатације обновљивих извора енергије, општина Нова Варош је 2009. године израдила Студију: Потенцијали и могућности коришћења дрвне биомасе за производњу енергије и економски развој општина Нова Варош, Прибој и Пријепоље. Са 22.400ha шуме, Нова Варош се убраја у једну од најшумовитијих општина у Србији – 38.6% површине општине је под шумом (републички просек је 29%). Око 83% дрвне запремине на пању налази се у државним шумама којима газдује ЈП Србија шуме. Студија је показала да су у општини Нова Варош енергетски потенцијали из дрвне биомасе већи у односу на годишњу енергије из мазута за 4,95 милиона KWh. То значи да расположиве количине могу у потпуности да задовоље тренутне потребе за енергијом као и да омогуће проширење постојећих капацитета и мреже корисника или покретање когенерацијских постројења за производњу топлотне и електричне енергије. Ове чињенице су посебно значајне јер отварају могућност замене фосилних горива у топланама за даљинско грејање, са обновљивим енергентима, чиме би се значајно смањила емисија штетних гасова, током грејне сезоне.

3. ФАКТОРИ РИЗИКА ПО ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

3.1 Бука

У циљу заштите животне средине и здравља људи, као и информисања јавности о резултатима мерења буке и успостављања мониторинга буке, потребно је извршити мерење комуналне буке у складу са Законом о заштити од буке у животnoj средини („Сл. гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10, члан 8). Потребно је одредити мере забране и ограничења усвајањем нове градске Одлуке о мерама за заштиту од буке.

Такође је неопходно и информисање јавности о резултатима мерења буке и успостављање мониторинга буке.

Транзитни саобраћај се одвија кроз сам град, јер регионални пут М21, који је прилично оптерећен, пролази кроз уже градско подручје. У складу са законском регулативом, неопходно је вршити систематско мерење буке у животnoj средини и на основу резултата добијених тим мерењем биће извршено ново, акустично зонирање подручја града.

3.2 Отпад

Локалним планом управљања отпадом Општине Нова Варош 2011-2020. и Регионалним планом управљања отпадом за општине Пријепоље, Нова Варош, Прибој и Сјеница између осталог предвиђена је изградња и опремање рециклажног дворишта. У ту сврху је Општина Нова Варош одвојила посебна буџетска средства. Део средстава је обезбеђен из Фонда за заштиту животне средине Републике Србије. На тај начин је купљен објект и припадајуће земљиште за потребе рециклажног дворишта. Општина је реализовала пројекте финансиране из средстава ЕУ: пројект набавке дела процесне опреме – ЕУ ПРОГРЕС и други пројекат из програма прекограничне сарадње Србије и Црне Горе (пројекат CLEAN) за набавку дела процесне опреме за рециклажно двориште и специјалне контејнере за примарно раздвајање рециклабилног отпада. Кроз ове пројекте је спроведена и одговарајућа едукација становништва, ђака, запослених у ЈКП и општинској управи из области управљања отпадом, рециклаже и заштите животне средине. Рециклажно двориште је почело са радом 2013. године и њиме управља ЈП “3. септембар” у оквиру својих редовних комуналних делатности.

ЈП “3. септембар” је 2016. године наставило програм проширења обухвата организованог сакупљања и одвожења отпада са сеоског подручја што је предвиђено Локалним и Регионалним планом управљања отпадом, ПОПОС програмом, као и набавку одређеног броја контејнера за сеоске заједнице. Обавеза општине Нова Варош у оквиру овог пројекта је набавка врећа за одлагање отпада, набавка табли за обележавање локација за одлагање врећа и израда пропагандног материјала за домаћинства која ће бити обухваћена овим проширењем.

Како би се наведене донације и пројекти који се реализују са донаторима спровели до краја, односно остварили своју функцију, општина ће имати евидентну потребу да ангажује сопствена средства, те се из ове буџетске линије Фонда планира:

- завршетак грађевинских, машинских и електро радова на адаптацији хале Рециклажног центра,
- набавка металних контејнера за комунални отпад запремине 1,1m³ или других адекватних посуда за примарну сепарацију рециклабилног отпада,
- набавка уличних канти („бандеруша“) за отпад.
- санација дивљих депонија - наставак започетих активности и у 2016. години, чишћењем и одвозом смећа са тих локација.

3.3 Отпадне воде

Површинске воде у Новој Вароши припадају Дринском сливу. Најзначајнија река на подручју Општине је Увац. На Увцу су подигнуте три хидроцентрале са три вештачка језера: Увачко, Златарско и Радоињско. Капацитет језера је 5 милиона m³ (по просторном плану Републике Србије највећи хидропотенцијал Србије у погледу водоснабдевања). Кроз Општину Нова Варош једним делом свога тока протиче река Лим. На Лиму се налази једна хидроцентрала која припада општини Нова Варош. У општини се налази и већи број мањих речица попут Вршевине, Златарске реке, Злошнице, Варошке река и сл. Све ове реке се уливају у Бистрицу која се улива у Лим.

У области отпадних вода неопходно је достићи следећи циљ - унапређење и модернизација канализационе инфраструктуре и изградња система за пречишћавање отпадних вода.

3.4 Јонизујуће и нејонизујуће зрачење

Јонизујућа зрачења су електромагнетска или честична зрачења која могу дајонизују материју и да изазову оштећења ћелија живих организама. Нејонизујућа зрачења су електромагнетска зрачења која обухватају: ултравиолетно зрачење, видљиво зрачење, инфрацрвено зрачење, радио-фреквенцијско зрачење, електромагнетска поља ниских фреквенција и ласерско зрачење. Извори нејонизујућег зрачења срећу се у свакодневном животу, а то су: мобилни телефони, компјутери, телевизори, пегле, електрични шпорети... У области заштите од јонизујућег и нејонизујућег зрачења неопходно је достићи следећи циљ – унапређење мониторинга и заштите од јонизујућег и нејонизујућег зрачења.

3.5 Хемикалије и хемијски удеси

Хемијска индустрија и друге гране индустрије, које у својим производним процесима користе различите хемикалије, представљају значајан извор потенцијалних загађења животне средине, услед чега се захтеви које оператери морају да испоштују, у погледу заштите, константно пооштравају.

Како на територији наше општине хемијска индустрија није развијена, тако не постоји опасност од загађења животне средине хемикалијама и хемијских удеса, су релативно мале.

3.6 Биохазард и зоохигијена

Најзначајније проблеме у вези са биохазардом и зоохигијеном, на територији општине Нова Варош, представљају проблем паса и мачака луталица, змија, сузбијање штетних организама – глодара, комарца и крпеља, сузбијање инвазивних коровских врста, пре свих, амброзије, али и уклањање и лешева угинулих животиња и кланичних конфиската.

Такође на територији општине Нова Варош, врло је уобичајна појава змија, чак и у градским срединама, при чему су присутни смукви и белоушке, али иако те змије нису отровне, грађани се боје њиховог присуства. Било би пожељно формирање плаћене зоослужбе, која би се бавила несметаним уклањањем и евакуацијом змија из насеља.

Као највећи коровски алерген издваја се амброзија, али и неке друге коровске биљке, попут коприве представљају значајан фактор ризика за осетљиву популацију. Популацију амброзије на територији Златиборског округа прати ПССС „Ужице“, која на основу увида са терена иницира спровођење мера уништавања ове коровске врсте.

У области зоохигијене и биохазарда неопходно је достићи следећи циљ – смањење ризика од биолошког загађења животне средине.

3.7 Елементарне непогоде и катастрофе

Под појмом елементарна непогода подразумева се стање када на одређеном простору и за одређено (кратко) време дође до таквог оштећења материјалних добара, односно угрожености здравља или живота људи чије последице није могуће отклонити за жељено време постојећим устаљеним методама рада и постојећом организацијом. На нашем простору има услова за настанак следећих елементарних непогода: пожара, клизања тла, одрона, суша и мразева.

Неконтролисана активност у шумским пределима или на ободним подручјима веома често доводи до појаве **пожара**. У циљу заштите од пожара у пошумљеним пределима, неопходно је приступити озбиљној заштити ових простора. ЈП „Србија шуме“, које газдуји највећим шумским комплексима на територији општине Нова Варош предузимају одређене превентивне противпожарне мере:

- обновљање постојећих и просецање нових противпожарних путева, појаса и просека, како би се евентуално покренути пожар делимично локализовао и на тај начин смањиле негативне последице;
- подизати мешовите састојине, биолошке противпожарне пруге, посебно у чистим четинарским шумама;
- забрана ложење отворене ватре на удаљености од 200 m од руба шуме, изузев на јасно обележеним подручјима и сл.

Појава **клизишта**, а пре свега одрона је честа појава у нашим крајевима. Најинтезивнија је почетком пролећа, када услед наглог топљења снега и превелике количине воде у површинским слојевима земљишта долази до покретања тла и обурвавања камена и земље. Оно што је потребно предузети јесу најефикасније, а уједно и најјефтиније мере: пошумљавање оголићених подручја и онде где то није могуће услед великог нагиба, постављање заштитне мреже.

Последице од **суше** и касног пролећног **мраза** је тешко спречити у целости, али се бар могу ублажити како би ратарске и воћарске културе са што мање штете завршиле свој

вегетациони период. Неке од тих мера су: вештачко орошавање воћарских култура, постављање заштитних мрежа, наводњавање и сл.

4. ПРАВНИ И СТРАТЕШКИ ОКВИР

Систем правних норми у области заштите и унапређивања животне средине чини велики број закона и других прописа. Нови законски оквир за заштиту животне средине уведен је сетом закона из децембра 2004. године, који представљају нови допринос усклађивању прописа из области животне средине са значајним европским директивама:

Закона о процени утицаја на животну средину („Сл.гласник РС“, 135/04 и 36/09):

- спровођење процедуре процене утицаја на животну средину и процене утицаја затеченог стања, што резултира издавањем сагласности на Студије процене утицаја на животну средину појединачних пројеката, или доношењем одлуке да није потребна израда Студије и прописивањем мера заштите животне средине, у складу са законом;
- ажурирање Судија;
- утврђивање испуњености прописаних мера и услова заштите животне средине у поступку добијања употребне дозволе;
- инспекцијски надзор.

Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, 135/04 и 88/10):

- утврђивање мера и услова заштите животне средине у просторним и урбанистичким плановима;
- издавање Мишљења о потреби стратешке процене утицаја на животну средину планова, програма и основа;
- издавање Мишљења на Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину планова, програма и основа;
- оцена Извештаја и давање сагласности на Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину планова, програма и основа.

Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања („Сл.Гласник РС“, бр. 135/04):

- издавање интегрисаних дозвола;
- инспекцијски надзор.

Закона о хемикалијама ("Сл.гласник РС", бр. 36/09):

- издавање, продужавање и одузимање Дозволе за обављање делатности промета нарочито опасних хемикалија дистрибутеру који није увозник, произвођач односно даљи корисник, као и дозволу за коришћење нарочитоопасних хемикалија физичком лицу;
- достављање Извештаја о издатим дозволама Агенцији за хемикалије једном годишње, а најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину;
- инспекцијски надзор.

Закона о заштити ваздуха ("Сл. гласник РС", бр. 36/09):

- обезбеђивање мониторинга квалитета ваздуха успостављањем локалне мреже мерних станица и израда и финансирање Програма мониторинга квалитета ваздуха;
- јавно објављивање (средства јавног информисања, електронски медији и вебстранице) и достављање података о резултатима мониторинга Агенцији заштити животне средине;
- доношење одлуке о мерењима посебне намене;
- наменска мерења нивоа загађујућих материја у случајевима када постоји основана сумња да је дошло до загађења ваздуха које може да наруши здравље људи и животну средину;
- обавештавање јавности путем радија, телевизије, дневних новина, интернета или на други погодан начин, у случају прекорачења концентрације о којој се извештава јавност;

Закона о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 36/09 и 88/10 и 91/10):

- планирање, уређење и коришћење простора, природних ресурса и заштићених подручја;
- издавање услова заштите природе у плановима, основама, програмима и Студијама процене утицаја на животну средину;
- обезбеђивање очувања значајних и карактеристичних обележја предела у планирању и уређењу простора и коришћењу природних ресурса;
- покретање иницијативе за проглашење заштићеног подручја (парк природе, споменик природе, као и предео изузетних одлика у коме се не налази културно добро од изузетног значаја, а којима је цела површина на територији јединице лок. сам.) предлогом акта о проглашењу заштићеног подручја, на основу израђене Студије заштите од стране Завода за заштиту природе Републике Србије, а за чију израду финансијска средства обезбеђује локална самоуправа;
- инспекцијски надзор.

Закона о заштити од буке у животној средини ("Сл. гласник РС", бр. 36/09 и 88/10):

- одређивање акустичких зона;
- одређивање мера заштите од буке, на захтев организатора јавних скупова и активности (забавне и спортске приредбе и друге активности на отвореном и у затвореном простору);
- израда стратешких карата буке за агломерације на територији јединицелокалне самоуправе, као и за постројења и активности за које интегрисану дозволу издаје надлежни орган локалне самоуправе;
- израда локалног акционог плана за агломерације на територији локалнесамоуправе као и за постројења за која локална самоуправа издаје интегрисану дозволу;

-обезбеђивање финансијских средстава за мониторинг буке (процена, праћењеи контрола нивоа буке у животној средини);

Закона о управљању отпадом ("Сл.гласник РС", бр. 36/09 и 88/10):

- Скупштине две или више јединица локалне самоуправе на чијим територијама укупно живи најмање 200.000 становника доносе, по прибављеној сагласности министарства, регионални план управљања отпадом, којим се дефинишу заједнички циљеви у складу са Стратегијом управљања отпадом. За територије на којима живи мање од 200.000 становника, може се донети Регионални план управљања отпадом по претходно израђеној Студији оправданости на коју сагласност даје Министарство. Споразумом скупштина јединица локалне самоуправе уређује се поступак израде и доношења регионалног плана;
- припремање Локалног плана управљања отпадом;
- одређивање локације за изградњу и рад постројења за складиштење, третман или одлагање отпада, од стране једне или више јединица локалне самоуправе под условима утврђеним Споразумом;
- одређивање локације за трансфер станицу (уколико се определи постојање трансфер станице на подручју локалне самоуправе);
- издавање одобрења за локацију мобилног постројења за третман отпада;
- обезбеђивање контејнера за одлагање комуналног отпада из домаћинства и др.

Закона о заштити животне средине ("Сл.гласник РС", бр. 135/04 и 36/09):

- израда и доношење планова и програма управљања природним ресурсима и добрима у складу са стратешким документима – Стратегијом просторног развоја Републике Србије и Националном стратегијом одрживог коришћења природних ресурса и добара, у складу са својим специфичностима;
- уређивање начина и услова под којим се морају надокнадити јавне зелене површине уништене изградњом објеката;
- утврђивање услова заштите животне средине у просторним и урбанистичким плановима, на захтев органа надлежног за припрему и доношење плана, а на основу услова и мишљења надлежних стручних организација;
- доношење акта о увођењу посебних мера у случајевима непосредне опасности или прекорачења прописаних граничних вредности загађења ако је загађење ограничено на територији јединице локалне самоуправе и нема утицаја на шире подручје;
- одређивање статуса угрожене животне средине и приоритета за санацију и ремедијацију за подручје од локалног значаја;
- доношење екстерних планова који су саставни део планова за реаговање у ванредним ситуацијама;
- проглашавање стања угрожености животне средине и обавештавање јавности о предузетим мерама у случају удеса;
- доношење Програма заштите животне средине на својој територији, односно доношење локалних акционих и санационих планова, у складу са Националним програмима и плановима које доноси Влада исвојим интересима и специфичностима;
- достављање података из мониторинга Агенцији за заштиту животне средине;
- успостављањеи вођење Локалног регистра извора загађивања животне средине;
- прописивање накнаде за заштиту и унапређивање животне средине;

-формирање буџетског фонда у складу са Законом којим се уређује буџетски систем и сл.

Поред Националне регулативе, сфера заштите животне средине регулисана је и различитим регионалним и локалним актима, као што су:

Регионални план управљања отпадом

Регионални план управљања отпадом за општине Прибој, Пријепоље, Нова Варош и Сјеница је у изради. Регионални план управљања отпадом има за кључни циљ да допринесе одрживом развоју Региона кроз успостављање и развој система управљања отпадом који ће контролисати настајање отпада, смањити утицај продукције отпада на животну средину, побољшати ефикасност ресурса, омогућити правилан ток отпада до његовог коначног одлагања на регионалну депонију, стимулисати инвестирање и максимизирати економске могућности које настају из отпада. Овај циљ подразумева и реализацију неких специфичних циљева, од којих су најзначајнији:

- обезбедити да се систем управљања отпадом развије у складу са најприхватљивијим опцијама за животну средину;
- развити принципе и план активности управљања отпадом у средњорочном периоду и дугорочно достићи законске захтеве и циљеве Стратегије управљања отпадом у Србији;
- обезбедити довољно флексибилности у планским решењима за инкорпорирање побољшане технологије за третман отпада због осигурања оптималног коришћења;
- подизање јавне свести за будуће изазове у спровођењу општинског плана за управљање отпадом и промовисање активног учешћа свих заинтересованих страна у циљу задовољења циљева.

Стратегија одрживог развоја општине Нова Варош од 2010-2020. године

У Стратегији одрживог развоја општине Нова Варош од 2010-2020. године Заштита животне средине је дефинисана као један од стратешких приоритета општине.

Просторним планом општине Нова Варош

Утврђују се **зоне, појасеви и комплекси** с посебним режимима и правилима изградње и уређења простора на подручју Просторног плана, и то:

1. зоне заштите природних вредности;
2. зоне санитарне заштите вода;
3. заштитни појасеви у инфраструктурном коридору;
4. започете и инициране зоне изградње;
5. зоне и локалитети за индустрију и МСП; и
6. туристички комплекси, центри и насеља.

Локални план управљања отпадом

Полазне основе за активности које су предузете на изради и реализацији Локалног плана управљања комуналним отпадом су циљеви, начела и принципи дефинисани у оквиру Стратегије управљања отпадом Републике Србије ("Службени гласник РС", број 29/10), Закона о управљању отпадом ("Службени гласник РС", број 36/09 и 88/10), Закона о амбалажи и амбалажном отпаду ("Службени гласник РС", број 36/09), Закона о заштити животне средине

("Службени гласник РС", број 135/04 и 36/09) и Регионалног плана управљања отпадом који је урађен за општине Пријепоље, Нова Варош, Прибој и Сјеницу.

Поред испуњавања законске обавезе, сврха израде овог плана је дугорочно успостављање одрживог система за управљање отпадом, пре свега, на нивоу општине, али и региона, на начин којим ће се контролисати стварање отпада, смањити утицај генерисаног отпада на животну средину, побољшати ефикасност ресурса, стимулисати инвеститори, повећати економске могућности које настају из отпада и омогућити правилно одлагање отпада.

Циљеви Локалног плана управљања отпадом су:

- смањење загађења од неправилно одложеног отпада за будуће генерације;
- управљање отпадом на начин којим се не угрожава здравље људи и животна средина;
- оријентација управљања отпадом за наредни период, као резултат развоја економије и индустрије;
- осигурање стабилних финансијских ресурса и подстицајних механизма за инвестирање и спровођење активности према принципима загађивач плаћа и/или корисник плаћа;
- проширење услуга на подручја која нису обухваћена системом прикупљања отпада;
- смањење, поново коришћење, рециклажа и регенерација отпада;
- развијање јавне свести на свим нивоима друштва у односу на проблематику отпада;
- санирање постојећих сметлишта на територији општине;

Кључни принципи који се морају узети у обзир приликом успостављања и имплементације плана управљања отпадом су:

- принцип хијерархије у управљању отпадом;
- принцип предострожности;
- принцип близине и регионалног приступа управљању отпадом;
- принцип избора најоптималније опције за животну средину;
- принцип „загађивач плаћа“;
- принцип одговорности.

5. ПЛАНИРАНА СРЕДСТВА ФОНДА ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Економска класификација	ПЛАН ПРИХОДА	Планирано
714560	Посебна накнада за заштиту и унапређење животне средине	7.000.000,00
УКУПНО ПРИХОДИ		7.000.000,00
ПЛАН РАСХОДА И УЛАГАЊА		
426	ЗАШТИТА ВАЗДУХА (набавка филтера)	300.000,00
424	ЗАШТИТА ВОДА (чишћење водотокова река II реда)	1.600.000,00
421	УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ И ПРОШИРЕЊЕ ОБУХВАТА У ПРИКУПЉАЊУ КОМУНАЛНОГ ОТПАДА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ НОВА ВАРОШ, САНАЦИЈА ДЕПОНИЈА И ОДНОШЕЊЕ СМЕЂА СА ТЕРИТОРИЈЕ МЕСНИХ ЗАЈЕДНИЦА	3.500.000,00
426	ЗАШТИТА И УРЕЂЕЊЕ ЈАВНИХ ЗЕЛЕНИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПОВРШИНА (НАБАВКА САДНИЦА, ЦВЕЋА И ДР.) И УКЛАЊАЊЕ ДИВЉИХ ДЕПОНИЈА	1.000.000,00
481	КОНКУРСИ ЗА ПРОЈЕКТЕ И ПРОГРАМЕ ИЗ ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И САРАДЊА СА ВАСПИТНО ОБРАЗОВНИМ И НАУЧНИМ УСТАНОВАМА, СА УДРУЖЕЊИМА ГРАЂАНА И НЕВЛАДИНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА, ПРОПАГАНДНЕ АКТИВНОСТИ, УЧЕШЋЕ НА СТРУЧНИМ СЕМИНАРИМА И САЈМОВИМА	500.000,00
423	ПРОМОТИВНЕ АКТИВНОСТИ (УСЛУГЕ ШТАМПАЊА, ПРОМОТИВНИХ МАТЕРИЈАЛА, ИНФОРМИСАЊЕ)	100.000,00
УКУПНИ РАСХОДИ		7.000.000,00

5.1.1 Заштита ваздуха (набавка филтера)

Највеће загађење ваздуха изражено је у току грејне сезоне, када су у употреби котларнице у стамбеним зградама и друштвеним објектима и бројна индивидуална ложишта у стамбеним објектима. Котларнице загађују ваздух у време грејне сезоне, јер као енергент користе мазут чијим сагоревањем се емитују у животну средину загађујуће материје угљен диоксид, сумпор диоксид, угљен моноксид, штетна угљоводонична испарења, чађ и други штетни продукти сагоревања.

У Новој Вароши постоји 6 котларница: котларница “Трикотажа” (највећа), “Пошта”, “Зебиновац” и „Браношевац“, интерна котларница предшколске установе “Паша и Наташа”, ОШ “Живко Љујић” као и котларница Дома здравља.

Контролу емисије издувних гасова из котларница за даљинско грејање врши „Енергија Златар“ д.о.о. у сарадњи са овлашћеним фирмама за мониторинг квалитета ваздуха.

У циљу смањења емисије штетних гасова планира се набавка и уградња 1-2 филтера за пречишћавање ваздуха, за котларнице које емитују највећу количину штетних гасова.

5.1.2 Заштита вода (чишћење приобаља)

Заштита вода остварује се мерама за очување површинских и подземних вода и њихових резерви, квалитета и количина, адекватним третманом отпадних вода.

У решавању проблема заштите вода планиране су активности на уређењу, санацији и чишћењу водотока река II реда (чишћење водотокова, језера, приобаља...). Циљ ових мера је заштита вода од загађења, као и спречавања погоршавања квалитета површинских и подземних вода.

У решавању проблема заштите вода, потребно је неке активности планирати на нивоу две или више локалних самоуправа. То захтева и планирање одређених средстава за финансирање оваквих локалних и регионалних иницијатива.

5.2 Управљање отпадом и проширење обухвата у прикупљању комуналног отпада на територији ОНВ, санација депонија, уклањање дивљих депонија и одношење смећа за територије МЗ-а

Локалним планом управљања отпадом општине Нова Варош 2011-2020. и Регионалним планом управљања отпадом за општине Пријепоље, Нова Варош, Прибој и Сјеница између осталог предвиђена је изградња и опремање рециклажног дворишта. У ту сврху је општина Нова Варош одвојила посебна буџетска средства. Део средстава је обезбеђен из Фонда за заштиту животне средине Републике Србије. На тај начин је купљен објекат и припадајуће земљиште за потребе рециклажног дворишта. Општина је реализовала пројекте финансиране из средстава ЕУ:

пројект набавке дела процесне опреме – ЕУ ПРОГРЕС и други пројекат из програма прекограничне сарадње Србије и Црне Горе (пројекат CLEAN) за набавку дела процесне опреме за рециклажно двориште и специјалне контејнере за примарно раздвајање рециклабилног отпада. Кроз ове пројекте је спроведена и одговарајућа едукација становништва, ђака, запослених у ЈП и општинској управи из области управљања отпадом, рециклаже и заштите животне средине. Рециклажно двориште је почело са радом 2013. године и њиме управља ЈП “3. септембар” у оквиру својих редовних комуналних делатности.

- ЈП “3.септембар” је 2016. године наставило програм проширења обухвата организованог сакупљања и одвожења отпада са сеоског подручја што је предвиђено Локалним и Регионалним планом управљања отпадом.

Како би се наведене донације и пројекти који се реализују са донаторима спровели до краја, односно остварили своју функцију, Општина ће имати евидентну потребу да ангажује сопствена средства, те се из ове буџетске линије Фонда планира:

- Набавку металних контејнера за комунални отпад запремине 1,1 m³ или других адекватних посуда за примарну сепарацију рециклабилног отпада,
- Набавка уличних канти („бандеруша“) за отпад.
- Санација дивљих депонија – наставак започетих активности и у 2018. години, чишћење и одвожење смећа са тих локација.

5.2.1 Примарна селекција

Планирано је ширење зоне прикупљања примарно селектованог рециклабилног отпада, чиме ће се прикупити веће количине а и продужити рок трајања депоније смањењем количине отпада који се одлаже на тело депоније. У оквиру успостављања система примарне селекције отпада планира се и изградња центра за сакупљање опасног отпада из домаћинства. Да би примарна селекција заживела, неопходна је озбиљна медијска кампања.

5.2.2 Опремање пунктова за прихват отпада из сеоских домаћинства

Потребно је уредити пунктове за прикупљање посебних врста отпада који настаје у домаћинствима на сеоском подручју: кабасти отпад, електрични неопасни отпад, кућна техника и намештај, истрошене гуме и сличан отпад који свакодневно настаје у домаћинству, а не може се одложити у контејнере за комунални отпад. Локација пунктова ће бити у оквиру локације постојећих контејнера за комунални отпад.

5.2.3 Прикупљање отпада на сеоском подручју

Планира се организовано сакупљање отпада на територији сеоских месних заједница и превоз кабастог и другог неопасног отпада који ће бити прикупљен у пунктовима у центрима већих месних заједница.

Сакупљање и превоз отпада вршиће ЈП „3.септембар“ према ценовнику који одобрава Скупштина општине Нова Варош.

5.3 Набавка садница, цвећа и др. за уређење јавних зелених и рекреативних површина

Циљ ове мере је уређење градских дрвореда и паркова (припрема земљишта, затрављивање, набавка и садња садница дрвећа, жбуња и сезонског и трајног цвећа), као и одржавање и нега тих површина (заливање, окопавање, резивање, заштита од штеточина и болести, кошење травњака, подсејавање и друго). Реализација ових радова обавиће се ангажовањем радника преко Јавних радова, у сарадњи са ЈП “3. септембар”.

5.4 Конкурси за пројекте и програме из области заштите и унапређења животне средине и сарадња са васпитно-образовним установама, удружењима грађана и невладиним организацијама, пропагандне активности, учешће на стручним семинарима и сајмовима

У 2018. години Општина Нова Варош ће расписати конкурс за расподелу буџетских средстава за финансирање и суфинансирање програма и пројеката удружења грађана која делују у области заштите животне средине. Циљ ове мере је пружање подршке цивилном сектору, чији су фокус активности усмерене на унапређење животне средине.

5.5 Промотивне активности (услуге штампања промотивних материјала)

Како би се промовисао значај заштите животне средине у локалној заједници, нарочито међу децом предшколског и школског узраста, потребно је спроводити перманентне активности у сарадњи са Канцеларијом за младе (КЗМ), школама и предшколском устаномом. Кроз различите штампане материјале (постере, флајере ...), прилагођене циљној групи, обрађивале би се поједине едукативне теме, али и значајни датуми и догађаји који промовишу ову област. Штампани материјали биће осмишљени у сарадњи са школским психолозима, педагозима, наставницима биологије, ликовног васпитања и сл., уз креативно учешће и промотивне активности КЗМ.

Рад на подизању свести деце и омладине о значају очувања окружења, најбоља је инвестиција за будућност.

